

TIÊU CHUẨN HALAL & LƯU Ý KHI PHỤC VỤ KHÁCH DU LỊCH ĐẠO HỒI

ThS. Võ Thục Oanh

Mở đầu

Theo thống kê, trên thế giới hiện có hơn 1,8 tỷ người theo đạo Hồi, chiếm gần một phần tư dân số toàn thế giới. Riêng khu vực Đông Nam Á hiện nay có gần 300 triệu người Hồi giáo. Du khách Hồi giáo là đối tượng rất thích đi du lịch và là nhóm có chi tiêu cho du lịch ở mức cao trên thế giới. Báo cáo chỉ số Hồi giáo toàn cầu cho thấy, những năm gần đây số người theo đạo Hồi đi du lịch trên thế giới tăng khá nhanh. Nếu năm 2013 khoảng 108 triệu lượt khách Hồi giáo đi du lịch thì đến năm 2019 đã đạt 160 triệu lượt. Sau 2 năm đại dịch, từ năm 2021 tốc độ phục hồi thị trường khách Hồi giáo dần ổn định. Năm 2023, dự báo khoảng 140 triệu lượt khách Hồi giáo đi du lịch khắp nơi trên thế giới. Đến năm 2028, ước khoảng 230 triệu lượt khách du lịch Hồi giáo sẽ đi du lịch ra nước ngoài, chi tiêu sẽ lên tới 225 tỉ USD. Đây được xem là thị trường khá tiềm năng và rộng lớn đối với du lịch Việt Nam nói chung và du lịch các tỉnh miền Trung nói riêng.

1. Đôi nét về Hồi giáo

Dân số Hồi giáo có tỷ lệ tăng cao trên phạm vi toàn cầu, từ Đông Nam Á, Nam Á đến Trung Đông - Châu Phi ... dân số Hồi giáo năm 2022 khoảng 1,8 tỷ người chiếm khoảng 24,7% dân số thế giới, thời gian qua tăng trưởng ở mức trung bình 1,5%/năm, cao gấp đôi so với dân số phi Hồi giáo (0,7%/năm), và dự kiến sẽ đạt khoảng 2,8 tỷ người vào năm 2050. Người Hồi giáo tập trung đông ở các quốc gia:

- Indonesia (chiếm 87,2% dân số)
- Malaysia (61,4%)
- Thổ Nhĩ Kỳ (98,6%)
- Khu vực Nam Á: Ấn Độ, Pakistan, Bangladesh
- Khu vực Trung Đông: các nước Ả Rập Saudi, Iran, Iraq, Kuwait...
- Châu Phi: Ai Cập, Algeria, Sudan, Maroc, Yemen...

Hồi giáo được chia làm ba dòng chính: dòng Sunni là dòng chính thống chiếm đến trên 80% dân số đạo Hồi, dòng Shia chiếm khoảng 18% và dòng

Sufism (Hồi giáo khổ hạnh) chỉ chiếm 1-12%. Về mặt giáo lý của đạo Hồi, cơ bản cũng như mười điều răn của Cơ đốc giáo có những điều luật rất tiên bộ và hợp đạo lý ví dụ: hiếu kính với cha mẹ, tôn trọng quyền của người khác, giữ mình khiêm tốn và trong sạch, không ngoại tình với vợ chồng người khác, thương xót và giúp đỡ người nghèo khổ, trẻ mồ côi, không rượu chè, không trộm cắp, không nói dối.

Đặc biệt đạo Hồi, mặc dù chỉ tin vào Allah là đức chúa trời duy nhất, nghiêm cấm việc phân biệt chủng tộc và tôn giáo. Người Hồi giáo không được phán xét hay phê bình người thuộc tôn giáo vì phán xét là quyền của chúa trời chứ không phải của con người. Rõ ràng nếu xét những tiêu chí trên, Hồi giáo là một tôn giáo có nhiều tư tưởng tiên bộ.

2. Thực phẩm Halal

2.1 Halal là gì?

Halal theo tiếng Ả rập có nghĩa là hợp luật, hợp quy (được phép) dùng để chỉ quy chuẩn tôn giáo phù hợp với chuẩn mực và giá trị của Hồi giáo theo kinh Cô-ran (Qur'an) và luật Sa-ri-a (Sharia); trái ngược với Halal là Haram có nghĩa là bị cấm hoặc bất hợp pháp. Theo Hồi giáo, Halal và Haram được thể hiện trong tất cả các khía cạnh của cuộc sống hàng ngày, từ việc sản xuất, tiêu thụ và sử dụng các sản phẩm dịch vụ (thực phẩm, đồ uống, dược phẩm, mỹ phẩm...) đến quan hệ gia đình, xã hội (giao dịch kinh tế, giải quyết xung đột, công việc...) và rộng hơn là các vấn đề văn hóa, kinh tế, chính trị. Trong đó, thực phẩm là lĩnh vực chịu nhiều ảnh hưởng của quy định Halal nhất.

Nguồn ảnh: internet

2.2. Tiêu chuẩn Halal là gì?

Là tiêu chuẩn đối với sản phẩm và dịch vụ cung cấp cho người Hồi giáo, bảo đảm rằng các sản phẩm đó là Halal, nghĩa là được phép sử dụng. Một sản

phẩm, dịch vụ đáp ứng tiêu chuẩn Halal được xác nhận bằng văn bản cụ thể (chứng nhận Halal) và ký hiệu cụ thể (đóng dấu Halal). Trên thế giới hiện nay chưa có hệ thống tiêu chuẩn Halal thống nhất, song cơ bản đều được xây dựng trên các quy định của Kinh Cô-ran và Luật Sa-ri-a, hiện có 4 hệ thống tiêu chuẩn Halal đại diện cho 4 quốc gia/khu vực phổ biến hơn cả. Đó là các tiêu chuẩn:

- Tiêu chuẩn GSO 993:2015: Saudi Arabia, Qatar, Kuwait, Oman, Bahrain,UAE
- Tiêu chuẩn MS 1500:2019: Malaysia
- Tiêu chuẩn HAS 23103:2012: Indonesia
- Tiêu chuẩn OIC/SMIIC 1:2019: 56 quốc gia thành viên bao gồm: Hy Lạp, Iran, Iraq, Saudi Arabia, Indonesia, Thổ Nhĩ Kỳ, Pakistan, Nigeria, Bangladesh, và Algeria

*Chứng nhận Halal của
UAE*

*Chứng nhận Halal
JAKIM của Malaysia*

*Chứng nhận Halal
của Indonesia*

Tiêu chuẩn Halal phân loại theo các lĩnh vực là phổ biến nhất, trong đó tiêu chuẩn đối với thực phẩm Halal có tính bắt buộc cao. Các loại thực phẩm thường được chia thành 4 nhóm gồm: thịt và gia cầm; cá và hải sản; trứng và sữa; thực vật và rau.

- Động vật được coi là Halal khi không có những thành phần như: thịt lợn; chó; rắn; khi; lừa; động vật ăn thịt có móng và nanh; các loài côn trùng và gặm nhấm; động vật bị cấm giết theo đạo Hồi; động vật bị coi là gớm ghiếc; động vật lương cư; các loại hải sản có độc,... Ngoài ra bất kỳ động vật nào khác không được giết mổ theo Luật Hồi giáo cũng bị coi là Haram.

- Thực vật được coi là Halal là các loài không có độc và nguy hiểm, trừ khi thành phần độc tố trong cây có thể loại bỏ trong quá trình chế biến.

- Các đồ uống bị cấm bao gồm các đồ uống có cồn và các chất hương thần khác dù sử dụng trực tiếp hoặc cho vào các loại thực phẩm khác.

3. Dịch vụ thân thiện với người Hồi giáo

Du lịch là một trong những thực tế của cuộc sống hiện tại và tương lai của người Hồi giáo. Để thu hút có hiệu quả thị trường khách quốc tế tiềm năng này, đơn vị cung cấp dịch vụ như khách sạn, khu nghỉ dưỡng cần hiểu rõ các vấn đề sau:

3.1 Những điều cần biết về đạo Hồi:

- Tháng Ramadan của người đạo Hồi là tháng thứ 9 theo Âm lịch Ả rập (dương lịch thì không có ngày cố định – thay đổi theo từng năm). Trong suốt tháng lễ này, tất cả tín đồ theo đạo Hồi không được ăn, uống, hút thuốc... (đưa bất kể thứ gì vào miệng) vào ban ngày (từ khi mặt trời mọc đến khi mặt trời lặn, thông thường từ 6 giờ sáng đến 6 giờ tối). Nhưng phụ nữ mang thai, trẻ em dưới 5 tuổi, người đi du lịch ở nước ngoài mà quốc gia đó không lấy đạo Hồi làm quốc giáo thì được phép miễn trừ.

- Người Hồi giáo chỉ ăn thịt dê, cừu, trâu, bò, gia cầm... và không ăn thịt heo, huyết động vật, không uống rượu.

- Ngày nghỉ của đạo Hồi là thứ 6 (không phải Chủ nhật)

- Đoàn ông đạo Hồi cầu nguyện 5 lần/ ngày – quay mặt về phương Đông, nơi có thánh địa Mecca.

- Trang phục truyền thống của người Hồi giáo là áo dài màu trắng và quần trắng, khi làm lễ thường đội chiếc mũ nhỏ màu trắng. Đoàn ông Hồi giáo được khuyến khích để ria mép hoặc râu, khi đi làm công sở mặc âu phục vest. Trang phục của phụ nữ Hồi giáo có phần khắt khe hơn, trùm kín từ đầu đến chân, không để lộ tóc trước mặt người lạ. Với riêng Thổ Nhĩ Kỳ - do ảnh hưởng của văn hóa châu Âu nên phụ nữ dần được ăn mặc thoải mái hơn như phụ nữ phương Tây. Còn áo choàng đen – bịt mặt là trang phục của người du mục Ả Rập sử dụng để bảo vệ mình khỏi nắng nóng của vùng sa mạc, không bị mất nước, không bị bão cát làm tổn thương...

- Nội dung của kinh Koran do Mohammed soạn ra là để điều chỉnh những giải thích lệch lạc về lời răn của chúa Trời trong kinh Thánh Do Thái và Cơ Đốc giáo.

- Trên đài truyền hình của các quốc gia Hồi giáo, kinh Koran được đọc vào giờ cầu nguyện mỗi ngày.

- Đàn ông Hồi giáo được phép lấy đến 4 người vợ - nhưng phải có điều kiện tài chính để lo cho họ được sung túc.

3.2. Yêu cầu đối với khách sạn chuyên phục vụ khách Hồi giáo

- Về cơ sở vật chất, nên có nơi cầu nguyện, khu ăn uống riêng biệt, dịch vụ spa.

- Có chứng chỉ Halal về các quy trình sơ chế, chế biến và phục vụ ẩm thực cho người Hồi giáo.

- Cần đào tạo cho nhân viên các kiến thức và kỹ năng giao tiếp, ứng xử và tham gia phục vụ khách du lịch có tôn giáo là Đạo Hồi một cách kỹ lưỡng, chi tiết.

Tại khu vực sảnh lễ tân khách sạn:

- Khi làm thủ tục check-in cho khách nữ, khách sạn nên cử nhân viên lễ tân nữ phục vụ. Khách hàng nữ sẽ không giao tiếp với nhân viên nam do quy định của đạo Hồi không cho phép phụ nữ giao tiếp với đàn ông lạ.

- Khi hướng dẫn đường đi hoặc chỉ dẫn thì dùng cả bàn tay, ngón cái úp vào lòng bàn tay. Người theo đạo Hồi quan niệm dùng ngón trỏ để chỉ đường là một hành động thô lỗ.

- Khi nhận hộ chiếu hoặc đưa đồ vật - dùng tay phải hoặc cả hai tay. Khi bắt tay thì tuyệt đối không dùng tay trái.

- Đạo Hồi quy định hành lễ năm lần/ngày nên khu vực sảnh cần có góc/phòng hành lễ trang nghiêm, kín đáo và được thiết kế cửa chính theo hướng mặt trời mọc dành cho người theo đạo Hồi. Nếu không có phòng hành lễ thì nên dành một khu vực có sẵn khăn vải sáng màu để khách hành lễ đảm bảo sự tôn nghiêm. Khi khách hành lễ cần tránh đi qua trước mặt họ.

- Nhân viên lễ tân và ở tiền sảnh cần chuẩn bị các thông tin liên quan đến các thánh đường Hồi giáo trong vùng, các nhà hàng dành cho người Hồi giáo, các nơi mua sắm để sẵn sàng hướng dẫn khách hàng.

Tại khu vực nhà hàng:

- Cần có khu vực dành cho khách đạo Hồi cách biệt với các nhóm khách hàng khác. Lưu ý, khách nam và khách nữ có thể ngồi ăn riêng.

- Khách Hồi giáo không uống rượu, bia, không ăn thịt lợn, thịt chim, động vật lưỡng cư. Các món ăn từ thịt chủ yếu là thịt bò và thịt gà nhưng phải do người theo đạo Hồi với những nghi thức phù hợp và quy tắc tuân thủ trong giết mổ. Thực phẩm Halal dành cho khách Hồi giáo được quy định rõ trong kinh Koran của đạo Hồi gồm: bò, cừu, lạc đà, dê - mật ong, cá, rau tươi hoặc đông lạnh, các loại hạt như đậu phộng, hạt điều, ngũ cốc. Những động vật kiêng kỵ gồm lợn, chó, rắn, khi, mèo, hổ, gấu và các chế phẩm từ chúng.

- Thực đơn cho khách theo đạo Hồi: bữa sáng thường gồm súp mì, súp hải sản, súp gà, bánh bao, sữa tươi, cà phê, nước chè, hoa quả các loại; bữa chính thường gồm sa-lát rau trộn, dưa chuột ngâm xốt, súp bò với rau, súp mì hải sản, sate cừu, tôm xào lạc, cá bỏ lò, thịt bò viên sốt cà chua, đùi gà nấu dứa, cơm trắng, bánh gato nhỏ, mỳ xào, canh củ sen nấu bò băm, canh chua đậu phụ, hoa quả tươi...

- Vào tháng ăn chay Ramadan, khách Hồi giáo nhịn ăn cả ngày từ lúc mặt trời mọc đến khi mặt trời lặn nên họ sẽ ăn khi trời tối, vào lúc có còi/súng báo hiệu đến giờ được xả chay, thông thường vào 6 rưỡi tối hoặc ăn vào sáng sớm trước lúc bình minh, thông thường nấu và chuẩn bị đồ ăn lúc 3 giờ sáng và hoàn tất bữa ăn sáng trước 6 giờ. Nhân viên phục vụ nhà hàng cần được đào tạo kiến thức và nghiệp vụ phục vụ khách Hồi giáo để tránh những sai sót đáng tiếc do không hiểu nghi thức Hồi giáo. Tốt nhất, khách sạn nên bố trí nhân viên theo đạo Hồi để giám sát hoặc phục vụ khi có khách đạo Hồi đến lưu trú hoặc sử dụng dịch vụ ẩm thực tại doanh nghiệp mình.

Khu vực buồng ngủ

- Trong ngăn kéo buồng ngủ dành cho khách Hồi giáo nên có cuốn kinh Koran hoặc đọc cài đặt sẵn trên màn hình TV trong buồng ngủ của khách. Đối với người Hồi giáo, đây là hành động thể hiện sự trân trọng và quan tâm khách hàng.

- Minibar không được để đồ uống có cồn.

- Cung cấp áo tắm dành cho phụ nữ Hồi giáo sử dụng tại bể bơi, spa hoặc bãi biển. Nhân viên phục vụ bùong cho khách theo đạo Hồi nên là nhân viên nữ để không vi phạm các quy định của người theo Hồi giáo.

- Tivi cần có kênh truyền hình Hồi giáo để khách hàng cập nhật thông tin.

Kết luận

Xu hướng du lịch của người Hồi giáo đang rất khả quan. Theo công bố tại báo cáo Chỉ số Hồi giáo Toàn cầu năm 2022 của Công ty du lịch Crescent Rating (Singapore), dự báo tăng trưởng thị trường khách du lịch Hồi giáo sẽ ở mức 160 triệu vào năm 2024 do sự tái hồi phục ngành Du lịch và sự phát triển mở rộng của du lịch quốc tế. Đến năm 2028, ước khoảng 230 triệu lượt khách du lịch Hồi giáo sẽ đi du lịch ra nước ngoài, chi tiêu sẽ lên tới 225 tỷ USD. Làm thế nào để “hút” dòng tiền này chảy vào các doanh nghiệp kinh doanh dịch vụ du lịch ở Việt Nam nói chung và các tỉnh miền Trung nói riêng là hướng quan tâm mới của giới đầu tư và những nhà hoạch định, kinh doanh du lịch. Vừa qua, Thủ tướng Chính phủ đã phê duyệt Đề án Công nghiệp Halal nhằm thúc đẩy sản xuất, phát triển các sản phẩm công nghiệp, nông nghiệp, thủ công nghiệp xuất khẩu sang thị trường Hồi giáo và thu hút dòng khách du lịch kết hợp với hợp tác đầu tư, tìm kiếm cơ hội làm ăn, kinh doanh tại Việt Nam, xuất khẩu tại chỗ bằng khai thác du lịch... Do đó, dự báo năm 2024 sẽ là năm bùng nổ về du lịch Hồi giáo và công nghiệp Halal.

Làm thế nào tận dụng được lợi thế để khai thác và giữ chân khách du lịch Hồi giáo mới là hướng phát triển vững chắc, là lối đi mới mở ra triển vọng tốt đẹp của ngành du lịch hiện nay. Dòng khách Hồi giáo là dòng khách cao cấp, tài chính mạnh, ổn định, chịu chơi và chịu chi. Dòng khách cao cấp nhất đến từ Trung Đông, thuộc khối các nước APEC, thường có xu hướng đi du lịch nhóm, đưa theo cả đại gia đình nhiều thế hệ, nhiều vợ, con. Họ lựa chọn sử dụng các dịch vụ cao cấp như du thuyền, khách sạn 5 sao, yêu cầu phục vụ cá nhân đặc biệt cao và chuẩn chỉ, chi tiết. Bên cạnh đó, dòng khách đến từ Đông Nam Á và Nam Á như phân khúc trị trường từ Ấn Độ, Pakistan, Malaysia, Indonesia, Singapore... cũng hướng tới phân khúc cao cấp, lựa chọn ở lưu trú tại khách sạn 4 - 5 sao hoặc du thuyền, đòi hỏi phục vụ riêng

tập trung nhóm cá nhân, có lưu ý đặc biệt đến yếu tố văn hóa phong tục và Hồi giáo. Do đó, khi khai thác dòng khách này đòi hỏi đi kèm đến, cơ sở lưu trú hay nhà hàng phải bố trí không gian đón tiếp riêng, bố trí phù hợp với nhu cầu ăn uống, thói quen sinh hoạt tôn giáo, tôn trọng nghi thức tín ngưỡng, thời gian tiếp đón không trùng lặp hay xen lẫn với các dòng khách khác, đặc biệt cần phải có những chuyên gia có hiểu biết sâu sắc về tín ngưỡng, tôn giáo và tập tính sinh hoạt của người Hồi giáo để cố vấn, huấn luyện và kiểm định, chứng nhận đạt chuẩn Halal. Một đặc thù của khách Hồi giáo chính là sự lan truyền. Điểm đến nào có hệ sinh thái Hồi giáo sẽ được khách du lịch Hồi giáo truyền miệng nhau, từ đó giúp marketing điểm đến hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] <https://hcmussh.edu.vn/news/item/26614>
- [2] <https://vneconomy.vn/giai-phap-nao-hut-du-khach-hoi-giao-den-voi-mien-trung.htm>
- [3] <https://www.hoteljob.vn/tin-tuc/lam-the-nao-de-phuc-vu-tot-khach-hoi-giao-luu-tru-trong-khach-san>
- [4] <https://vneconomy.vn/nhieu-dia-phuong-tich-cuc-chuan-bi-don-du-khach-hoi-giao.htm>